

4. Домбровська С. М. Державні механізми менеджменту якості вищої освіти. *Управління*. 2013. №2. С. 54–59.
5. Чміль А.І. Принципи формування системи управління якістю освіти в умовах реформування. *Післядипломна освіта в Україні*. 2006. №2(9). С.75–76.
6. Коровкин М.В., Могильницький С.Б., Чучалин А.И. Система менеджмента качества в вузе. *Инженерное образование*. 2005. №3. С. 62–73.
7. Мусієнко І.І. Принципові відмінності системи освіти України від вимог європейського простору вищої освіти. *Наукові праці. Державне управління*. 2010. Вип. 135. Т.147. С. 28–31.

References

1. Avtshenyuk, N.M., Dyachenko, L.M., Kovtun, K.V., Marusinets, M.M., Ogienko, O.I., Sudima, O.V., Postrigach, N.O. Foreign experience Teacher Training: Analytical Materials (2017). Kiev: Center. 4.
2. Schleicher, A. (2018). The best class in the world: how to create an educational system of the 21st

century. In G. Lelov (Translation from English). Lviv: Chronicle. 296 p.

3. The system of education in Ukraine (2002): the state and prospects of developments (Razumkov Centre analytical report). *Razumkov Centre. National security of defense*. 4. 2–36.
4. Dombrovskaya, SM (2013). Public Mechanisms for Quality Management in Higher Education. *Management*. 2. 54–59.
5. Chmel, AI (2006). Principles of formation of the system of quality management education in conditions of reform. *Postgraduate education in Ukraine*. 2(9). 75–76.
6. Korovkin, MV, Mogilnitsky, S.B., Chuchalin, A.I. (2005). Quality management system in high school. *Engineering education*. 3. 62–73.
7. Musienko, I.I. (2010). Principal differences of the education system of Ukraine from the requirements of the European space of higher education. *Scientific works. Governance*. Issue 135. Vol. 147. 28-31.

DESYATOV Timofiy,

Doctor in Pedagogy, Professor,

Director of the Educational-and-Scientific Institute of Education, Social Work and Arts,

Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

e-mail: desyatov50@ukr.net

ADAPTATION OF MECHANISMS OF QUALITY MANAGEMENT OF PEDAGOGICAL EDUCATION OF UKRAINE TO INTERNATIONAL STANDARDS

Abstract. The article states that the process of creating the European higher education area has clearly shown the need to focus on the problem of ensuring and improving quality as one of the key tasks. It is proved that contemporary European practice involves the development of a quality culture through the introduction of quality management. The emphasis is placed on the fact that the main tools for determining the quality of evaluation are internal and external. It was investigated that the complexity of creating quality management mechanisms is not only to coordinate the development of the concept at all levels of government, but also to coordinate the views of various government agencies. Several aspects are highlighted, which are especially important in the implementation of quality management reforms. The necessity of

adapting a person to the new conditions of his life and work is proved, and on the other hand, the adaptation of the education itself to the life of specific people is taking place. The characteristic features of the educational system of Ukraine, the principles which the system of quality management of education in Ukraine should meet are analyzed. The necessity of participation of stakeholders in the quality management system of higher pedagogical education is emphasized.

Keywords: adaptation; quality; international standards; management mechanisms; management; accreditation; result; stakeholders; principles; social partners.

Одержано редакцією 11.10.2018
Прийнято до публікації 16.10.2018

DOI 10.31651/2524-2660-2018-17-32-38
ORCID 0000-0003-3568-9971

КАЛИНИЧ Марія Василівна,

аспірантка кафедри педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

e-mail: marie_kalynych@ukr.net

УДК 378

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

У статті науково обґрунтовано та схарактеризовано сутність процесу формування професійної компетентності перекладачів художніх творів. Проаналізовано літературні джерела даного дослідження. Визначено особливості та специфіку перекладу художньої літератури, які відображені у майстерності та вправності перекладача здатного відтворити емоційність та психологічну забарвленість

твору з метою сприйняття його читачем як цілісного, реального перекладу оригіналу. Визначено основні складники професійної компетентності перекладацької діяльності з акцентуалізацією на особистісних якостях майбутніх перекладачів серед яких домінуючими є глибоке знання лексичних образних засобів, стилістичних прийомів, особливостей різних жанрів мовлення, вміння і здатність здійснювати

перекодування однієї семантичної системи в іншу, що не можливо без знання лінгвістики тексту. Вказано на необхідність володіння перекладачем знаннями з різноманітних наукових сфер і зокрема історії художньої літератури, культури мови, що вивчається, мовленнєвої компетенції, літературного таланту, здатності до розуміння текстів (герменевтичний показник), а також самоосвіти та саморозвитку, наявність високих морально-етичних цінностей, соціальної активності, комунікабельності, професіоналізму. Приділена увага сутності комунікативної компетентності як культурологічної дефініції. Визначено важливість методики формування професійної компетентності перекладачів, оскільки існує багатовимірність тлумачень даного поняття різними авторами в контексті розуміння його як узагальненої характеристики спеціаліста, здатного до активних дій та вирішення професійних завдань. Автором виокремлено також в особливостях професійної компетентності здатність перекладачів інтегрувати набуту суму знань, вмінь та навичок в достовірність та емоційну наповненість перекладу тексту оригіналу та необхідність набуття певного досвіду, який дозволяв би перекладачу ефективно виконувати свою професійну діяльність.

Ключові слова: професійна компетентність; перекладач; компетентнісний підхід; лінгвістика тексту; складники професійної компетентності.

Постановка проблеми. Нині незаперечним є те, що світова література виникла, існує й розвивається завдяки художньому перекладу різних творів літературного мистецтва. Саме завдяки цьому імена великих письменників стали відомі в усьому світі, а їх твори доступні носіям різних мов і культур. Значення висококласного перекладу художнього твору полягає насамперед у тому, що читач отримує можливість ознайомитися з ним рідною мовою, а сам переклад виступає важливим складником найбільш поширених проявів взаємодії між культурами різних країн. В даному випадку переклад є важливою складовою національно-літературного процесу, оскільки виступає посередником між літературами та забезпечує процес взаємодії та взаємного збагачення світових літератур. Враховуючи те, що у художньому творі відображаються не лише певні події, а й естетичні, філософські погляди його автора, саме тому перекладач має володіти знаннями з найрізноманітніших сфер: філософії, естетики, етнографії, географії, біології, історії мистецтв, тощо. Змістовно-образна структура тексту оригіна-

лу стає в перекладі образно-спустошеною, якщо перекладач в разі відсутності відповідної компетенції не в стані досягнути історичний вимір, в якому з'явився певний твір, причини його написання, а відтак, і головну ідею оригінального твору. В зв'язку з цим однією з основних гуманітарних потреб сучасного суспільства є наявність високопрофесійних, високоінтелектуальних фахівців в галузі перекладознавства, які володіли б не лише бездоганними знанням мов, а й розуміли культуру та традиції тієї країни, де було написано текст.

Потреба у кваліфікованих перекладачах художньої літератури на сьогодні є досить високою і пов'язано це з тим, що художній переклад не обмежується лише роботою виключно з художніми творами, а й включає переклад публіцистичних і рекламних текстів, багатьох сайтів, журналів, газет, які потребують перекладу різними іноземними мовами. Підготовка таких фахово-компетентних перекладачів вимагає від освітньо-навчального процесу особливого підходу саме в методиках та інтерактивних технологіях їх навчання, оскільки саме сучасне інформаційне суспільство вимагає змінювати підходи до підготовки фахівців, які суттєво відрізняються від вимог індустріального суспільства минулого століття.

Метою даної роботи є визначення сутності процесу професійної підготовки перекладачів художніх творів з врахуванням його особливостей та специфіки, що відображає структуру даного процесу та визначає основні його складники.

Аналіз останніх джерел досліджень. Зміна пріоритетів суспільства, цілей освіти, особливостей і можливостей самовизначення особистості в соціумі, сприяє набуттю особливої актуальності компетентісно зорієнтованої освіти, як характеристики результатів навчання, що широко використовуються в освітніх системах європейських країн, США та Канади. Питаннями вдосконалення системи освіти шляхом застосування компетентісного підходу свого часу займалися, як вітчизняні так і зарубіжні вчені (В. Болотов, І. Зимня, О. Овчарук, О. Пометун, А. Хуторський, А. Бермус, Р. Уайт). В даному контексті особливого значення набуває саме професійна компетентність майбутніх перекладачів, яка

має стати узагальненою характеристикою спеціаліста, здатного до активних дій та вирішення професійних завдань. Вітчизняні науковці (О. Овчарук, Л. Сохань, Г. Єгоров та ін.) визначають також, що майбутні фахівці повинні володіти вмінням оперувати власними знаннями, бути готовими змінюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати і управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя [1]. Тому визначаючи фахову компетентність майбутніх перекладачів, ми вкладаємо в це поняття насамперед особистісні якості людини, а саме: професіоналізм, соціальна активність, висока морально-ціннісна сфера; інтеграцію суми знань, вмінь, навичок, освіти; здатність людини до розвитку та саморозвитку; наявність певного досвіду, які дозволяли б їм ефективно виконувати свою професійну діяльність. Загалом фахову компетентність перекладача можна охарактеризувати, як суму знань, умінь, навичок, якостей та інших особистісних характеристик, необхідних перекладачеві для успішного виконання своєї професійної діяльності, хоча, при цьому, думка лінгвістів з питання, саме змісту і структури фахової компетентності перекладача, є далеко не однозначною. Як зазначає Р. Миньяр-Белоручев, «компетентність перекладача, насамперед, визначає знання двох мов і вільне володіння ними» [2]. Вчений включає у фахову компетентність перекладача володіння мовною, мовленнєвою компетенцією, а також володіння навичками перекладу, ораторського мистецтва та літературний таланти. На думку Л. Латишева, професійна компетентність перекладача пов'язана в першу чергу з технікою перекладу, тобто з вмінням перекладати, використовуючи різні варіанти перекладу в залежності від його тематично-текстового жанру [3]. Деякі науковці розглядають фахову компетентність перекладачів як комунікативну, оскільки однією з особливостей перекладацької професійної діяльності є її комунікативний характер, як особливий вид мовної діяльності, спрямований на реалізацію завдань міжмовної комунікації (В. Гак, Х. Фермеер та ін.). При цьому виокремлюється немовна комунікація, як обмін інформацією за допомогою жестів, уні-

версальних кодів, формул, піктограм і мовна комунікація, як обмін інформацією за допомогою мови [3]. Потреба в діяльності перекладача виникає в тих випадках, коли людей, які бажають вступити в комунікацію, розділяє так званий мовний бар'єр. У працях В. Комісарова фахова компетентність перекладача розглядається саме як комунікативна компетентність, структуру якої утворює наступний комплекс компетенцій: мовна, текстоутворююча, технічна, власне комунікативна та ряд особистісних характеристик, необхідних перекладачеві для успішного виконання своїх професійних функцій [4, с. 11].

У роботах В. Сафонові, І. Халєєва фахова (комунікативна) компетентність перекладача розкривається з позиції культурологічного підходу. Розглядаючи перекладача як суб'єкта культури, автори включають в структуру досліджуваного явища соціокультурний компонент, який визначається лінгвокраєзнавчою, соціологічною, загальнокультурною компетенціями [5–6]. Д. Хаймс під поняттям комунікативна компетенція об'єднує граматичну (правила мови), соціально-лінгвістичну (правила діалектної мови), дискурсивну (правила побудови сенсу висловленого) і стратегічну (правила здійснення контакту зі співрозмовником) компетенцію [7, с. 45]. Інші автори включають в це поняття також правила етикету спілкування, зумовлені культурними нормами (Н. Ануфрієва, Ф. Байкин, Г. Батищев та ін.).

Таким чином, численні дослідження вітчизняних та зарубіжних педагогів, психологів і лінгвістів дозволяють нам уточнити поняття «професійна компетентність перекладача», під яким ми розуміємо володіння комплексом компетенцій, які можуть бути своєчасно скорегованими в залежності від умов та професійних завдань, поставлених перед перекладачем, що забезпечують високу ефективність професійної діяльності.

Виклад матеріалу. Як двомовна трансформаційна діяльність, переклад включає в себе автора, перекладача та читача кінцевого тексту, які утворюють тристоронню конфронтаційну ситуацію, з трьома сторонами що, в свою чергу, кооперуються та обмежують одна одну, а також стримують та погоджуються одна

з одною. Автор обмежує перекладача в здійсненні відхилень від оригінального тексту. Перекладач, одночасно є і читачем оригінального тексту і автором кінцевого варіанту перекладу. Він також має брати до уваги сприйняття та потреби читача, щоб його переклад мав очікуваний результат. Читач обмежує реалізацію перекладу.

Водночас, ці три сторони мають співпрацювати одна з одною. Автор, може дозволити перекладачеві зміни, якщо це необхідно, а читач не може цього вимагати від перекладача. Перекладач має зважати як на сторону автора, так і на сторону читача, при цьому не тільки робити переклад зрозумілим, але й зберігати стиль оригінального тексту [8]. Певні особливості в цьому плані характерні для перекладу художніх творів, оскільки художній переклад у сучасній літературі відіграє важливу роль і від майстерності та вправності перекладача залежить цілісне сприйняття всього твору. Переклад лише тоді стає успішним, коли перекладач достовірно зможе передати реальність оригіналу в тексті перекладу. А це означає, що перекладач нібито заново має створити даний твір, але іншою мовою та завдячуючи своїй компетентності, таланту та креативності. Також специфікою художнього перекладу є відмінності у граматичній структурі різних мов, наявність розбіжностей їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій. А це в свою чергу вимагає від перекладача художнього тексту ґрунтовного знання лексичних образних засобів, стилістичних прийомів, особливостей різних жанрів мовлення, саме які і надають перекладу образності та значного емоційного забарвлення. Саме в мові художніх творів сконцентровані елементи всіх стилів, які через систему художніх образів, слів з переносним значенням, фразеологій, фольклору виражають естетичний зміст твору, але при цьому вимагають неабияких зусиль, знань та навичок від перекладача.

Визначаючи основні складники фахової професійної діяльності майбутніх перекладачів саме художньої літератури, слід особливу увагу звернути на вміння і здатність фахівців здійснювати перекладування однієї семіотичної системи в іншу, що не можливо без знання лінгві-

тики тексту, яка на думку П. Хартмана [9], характеризується співвіднесеністю мови та тексту. А це означає, що мова стає видимою завдяки тексту, що виявляється у визначенні зв'язків в тексті та способів їх здійснення, виявлення систем граматичних категорій тексту з їх змістовними та формальними одиницями, дослідження стилістичної структури тексту, виявлення прагматико-соціологічних правил організації тексту. В роботі Р.-А. де Богранда та В. Дреслера «Вступ до лінгвістики тексту» вчені визначили сім критеріїв текстуальності, тобто ознак які притаманні тексту. До них ввійшли: 1) когезія (правильна структура), 2) когерентність (зв'язність речень між собою), 3) інтенціональність, 4) сприйняття, 5) інформативність, 6) ситуативність (контекстуальність), 7) інтертекстуальність [10]. Досліджуючи природу даних критеріїв стає зрозумілим те, що необхідно мати глибинні знання в галузі лінгвістики, не тільки базової, а також і прикладної, задля кваліфікованої роботи з опису тексту. Так, наприклад, критерій під назвою когезія, вимагає певний рівень знань в галузі синтаксису та семантики (на деяких рівнях навіть морфології та фонології), тоді як інтенціональність та сприйняття, не можуть бути фахово дослідженні без знань про прагматику. Задля дослідження ситуативного (контекстуального) критерію, необхідно володіти соціолінгвістичними та прагматичними знаннями, тоді як поняття інтертекстуальності спирається на дослідження досвіду попередніх текстів (як літературних так і нелітературних). Р.-А. де Богранд зазначав, що «якщо будь-який з цих складників не буде застосований в тексті, то текст буде вважатися як такий, що не виконав свого призначення і не є комунікативним» [10], а отже і перекладач не зможе здійснити адекватний переклад такого тексту.

Також невід'ємною складовою формування компетентності майбутніх перекладачів художньої літератури є знання її історії, адже вона дозволяє вивчити історію літературних творів, творчу біографію та взаємини творців слова, історію літературних течій і напрямів, жанрів, стилів, сюжетів та мотивів, а також історію конкретних національних літератур та світової літератури. Немає сумні-

вів, що історія та переклад пов'язані між собою. Переклад - це історична концепція. У кожній країні історія перекладу літератури є органічною частиною історії літератури. Як зазначав відомий ізраїльський лінгвіст Г. Турі: «Переклад – це вид діяльності, що неминуче передбачає принаймні дві мови та дві культури» [11]. Оскільки культура народжує мову, переклад і культура тісно пов'язані. Існує безліч понять, які є притаманними одній культурі та не існують в інших. Кожне з цих унікальних понять, пов'язане з лексикою та мають сенс лише мовою оригіналу, та не мають його, в мові перекладу. Особливу увагу перекладачеві треба звертати на табу, оскільки чітко дотримуючись їх в рамках однієї культури, вони можуть виявитися абсолютно нейтральними в іншій. Переклад повинен бути «чутливим» до моральних, духовних значень об'єднання слів і символів в мові, щоб знайти еквіваленти цих значень. Вибір таких значень – це одне з найважливіших завдань кваліфікованого перекладача. Культура надає мові різні контексти. Ті самі слова, що перейшли від однієї культури до іншої, отримують трохи або радикально різні значення. Іноді ці відмінності означають незначні або ж навпаки потужні розбіжності значень, які можуть бути критичними для перекладу. Тому перекладачеві обов'язково треба сповна занурюватись в культуру мови оригіналу задля здійснення кваліфікованого перекладу.

Серед найнеобхідніших якостей майбутнього перекладача художньої літератури слід виокремити здатність до розуміння текстів (герменевтичний показник), а й отже формування компетентності перекладача неможливе без володіння моделями цієї науки. Головним фактором перекладацького процесу є сам перекладач з його знаннями про мови, культури, технічні особливості та стратегії письма. Ключову увагу заслуговує перекладацька компетентність, як глибоко суб'єктивне явище щодо розуміння та письма, яка найкраще аналізується на тлі герменевтики [12]. Герменевтика, як сучасна філософія мови часто характеризувалася як теорія розуміння. Проте вона не пояснює «як ми розуміємо», або «що ми розуміємо», а швидше вирішує питання «чи взагалі ми можемо зрозуміти». Герменев-

тика оперує умовами розуміння, тоді як особистий акт осягнення розуміється як подія, яка трапляється або ні. «Складність» тексту є відносною концепцією, яка не може бути описана як текстова якість. Вона залежить від здібностей читача. Шлейермахер у своїй книзі «Герменевтика і критика» наводить деякі поради щодо того, як отримати тверду основу для розуміння тексту. В основному він називає чотири фактори «герменевтичного процесу»: сприйняття текстового повідомлення, умови його виникнення, його ситуативний фон та його розміщення в межах більшого об'єкту текстового типу [13]. За Г. Богіним, є тексти, які можна прочитати на трьох рівнях, а є й такі, які не «дотягують» до третього, вищого (або невдалі, або з самого початку не художні), а також існують написані переважно на третьому семантичному рівні (наприклад, багато творів модернізму, що здаються нам безглуздими через те, що ми не можемо знайти другий рівень, який пов'язав би нас зі звичною, зрозумілою, впізнаваною через це й банальною реальністю) [14]. Це означає, що перекладач повинен знати про свої власні надбання досвіду та знань і повинен розширювати їх, навчаючись та долаючи нові горизонти знань, наприклад до іноземних культур та наукових дисциплін.

Володіння майбутнім перекладачем художньої літератури моделями *рецептивної естетики*, є також важливою умовою формування перекладацької компетентності, адже художній твір стає зрозумілим читачеві лише завдяки здійсненню перекладачем цілого ряду операцій. Тобто, до читацького сприйняття твір взагалі не є власне твором, він - це тільки текст, певне закодоване автором повідомлення, яке потребує свого розкодування та перекодування, що і є основним завданням фахівця-перекладача. Існує декілька способів застосування рецептивної естетики на практиці перекладу серед яких – читання оригінального тексту перекладачем, під час якого він застосовує свої творчі здібності, для заповнення незнайомих частин тексту. Р. Джейсс вважав, що твір походить: з власне твору та з сприйняття його читачем. Жоден перекладач не може бути незалежним від його попередньо набутих

знань або читацького досвіду. Таким чином, оригінальний текст обмежує сприйняття читача. Тому читач не буде відхилитися від сенсу цього тексту чи розуміти його непродумано, а матиме на меті, наблизитись до оригінального перекладу, якомога точніше. Шукаючи оптимальну схожість між перекладом та оригінальним текстом, перекладач має також розглянути зв'язок між перекладом та читачем. Безсумнівно, зв'язок між читачем та перекладом буде впливати на перекладача, котрий має думати про сприйняття, а також вимоги читача, та постійно підтримувати перекладацький зв'язок, вести діалог з читачем. При цьому, сам перекладач також є читачем оригінального тексту, і таким чином, також підтримує зв'язок з перекладацьким текстом як читач.

Серед якостей якими повинен володіти перекладач чільне місце займає вміння знаходити та передавати культурний контекст художнього твору, оскільки *авторські інтенції* є «центром», який подає єдину систему значення твору на тлі численних його інтерпретацій. Авторська думка в тексті може бути висвітлена у вигляді кількох понять, таких, як концепт, картина світу, точка зору, образ автора, змістовно-концептуальна інформація та ін. І лише завдяки розумінню всіх цих понять, перекладач художньої літератури зможе зрозуміти та якісно передати в перекладі інтенцію автора.

Також для успішного освоєння та використання іноземної мови необхідно не тільки володіння безпосередньо граматичними та лексичними структурами, але і також більш *повне знання культури мови*, що вивчається. На відміну, наприклад, від тематичної фонові інформації, яку можна вивчити за допомогою довідника, лінгвокультурологічна специфіка не завжди подається в тексті в концентрованому вигляді, оскільки вона може бути розсіяна в ньому або ж навіть зашифрована. Велику роль відіграє і когнітивна складова фахової професійності перекладача, оскільки він має бути фахівцем в сфері лінгвоетичних особливостей, внаслідок чого йому необхідний певний обсяг *фонових знань*. Професійному перекладачеві необхідно бути обізнаним

певною інформацією, наприклад, щодо безеквівалентної лексики, що належить іншій культурі та не має відповідностей в іншій мові, але при цьому відображає національні та історичні ознаки даного народу. Фонові знання - це складна багаторівнева система, тому для перекладача дуже важливо уявляти загальну структуру і будову фонових знань, а також їх семантичний склад для конкретної мовної культури. Визначаючи велику роль всіх вище перелічених складників фахової компетентності перекладачів художніх творів, на особливу увагу заслуговує і такий, як постать викладача, який би розглядав «переклад», як не один із видів мовної діяльності, а як професійну діяльність. Це дуже важливо в тому плані, що дана установка не всіма викладачами іноземних мов в даний час витримується, а тому формування фахової компетентності майбутніх перекладачів художньої літератури є надзвичайно актуальною в нашій країні.

Висновки. Отже, ми вважаємо, що оскільки першим реципієнтом іншомовного тексту при його перекладі стає перекладач, то зазначені складники відіграють важливу роль у формуванні фахової компетентності майбутніх перекладачів художньої літератури, а тому повинні знайти певне висвітлення як на заняттях з інтерпретації художнього тексту, так і в методиці професійної підготовки лінгвіста-перекладача художньої літератури.

Список бібліографічних посилань

1. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу : стратегічні орієнтири міжнародної спільноти. Компетентністний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
2. Миньяр-Белоручев Р.К. Как стать переводчиком? М.: Готика, 2000. 76 с.
3. Латышев Л.К. Технология перевода: Учебное пособие по подготовке переводчиков (с нем. яз.). М.: НВИ-Тезаурус, 2001. 280 с.
4. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение: Учеб. пособие. М.: ЭТС, 2002. 424 с.
5. Сафонова В.В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур. Воронеж: Истоки, 1996. 239 с.
6. Халеева И.И. Подготовка переводчика как «вторичной языковой личности». *Тетради переводчика*: Научн.-тех. сб. М., 2000. Вып. 24. С.63- 84.
7. Чурсина А.Д. Формирование коммуникативно-познавательных умений студентов средствами новых информационных технологий: дис. ... канд. пед. наук. Челябинск, 2002. 207 с.
8. Sun, H. J., & Zhao, X. J. Relations between the original author, the translator and the readers of the

- target text in translation. Chinese Translators Journal, 1998.
9. Hartmann P. Text, Texte, Klassen von Texten. *BOGAWUS. Zeitschrift für Literatur, Kunst, Philosophie*. 1964. № 2. P.15–25.
 10. Beaugrande R. de, Dresler W. Introduction to Text Linguistics. L., & N.Y.: Longman, 1981. XVI. 270 p.
 11. Toury, G. (1978, revised 1995). The Nature and Role of Norms in Translation. In L Venuti (Ed.). *The Translation Studies Reader*. London: Routledge.
 12. Cercel L. (Ed.). *Übersetzung und Hermeneutik – Traduction et hermeneutique*. Bucarest: Zeta Books, 2009.
 13. Schleiermacher F. Hermeneutics and Criticism and other Writings. [German original 1838. Translated and edited by A. Bowie]. Cambridge: University Press, 1998.
 14. Богин, Г.И. Обретение способности понимать: Введение в герменевтику. Тверь, 2001. 758 с. URL: <http://www.klex.ru/2s6>
- References**
1. Ovcharyk, O.V. (2004). Development of a competent approach: Strategic guidelines for the international community. Kyiv, 112 p.(in Ukr)
 2. Minyar-Belarchev, R.K. (2000). How to become a translator? Moscow: Gotika, 176 p. (in Rus)
 3. Latyshev, L.K. (2001). Translation technology: A training book for the preparation of translators (translation from German). Moscow: NVI – Thesaurus, 280p. (in Rus.)
 4. Komissarov, V.N (2002). Modern translation studies: Textbook. Moscow, 424 p. (in Rus.)
 5. Safonova, V.V. (1996). Learning the languages of international communication in the context of the dialogue of cultures. Voronezh: Istoki, 239 p. (in Rus.)
 6. Khaleeva, I.I. (2000). Preparation of an interpreter as a "secondary linguistic personality". *Translator's Notebooks: Scientific and Technical Collection*. Vol. 24. 63–84. (in Rus.)
 7. Chursina, A.D. (2002). Formation of communicative-cognitive abilities of students by means of new information technologies. *Theses*. 207 p. (in Rus.)
 8. Sun, H. J., & Zhao, X. J. (1998). Relations between the original author, the translator and the readers of the target text in translation. Chinese Translators Journal.
 9. Hartmann P. (1964). Text, Texte, Klassen von Texten. *BOGAWUS. Zeitschrift für Literatur, Kunst, Philosophie*. 2. 15–25.
 10. Beaugrande R. de, Dresler W. (1981). Introduction to Text Linguistics. L., & N.Y.: Longman. XVI. 270 p.
 11. Toury, G. (1978, revised 1995). The Nature and Role of Norms in Translation. In L Venuti (Ed.). *The Translation Studies Reader*. London: Routledge.
 12. Cercel, L. (Ed.). 2009. *Übersetzung und Hermeneutik – Traduction et hermeneutique*. Bucarest: Zeta Books.
 13. Schleiermacher, F. (1998). Hermeneutics and Criticism and other Writings. [German original 1838. Translated and edited by A. Bowie]. Cambridge: University Press.
 14. Bogin, G.I. (2001). Obtaining the ability to understand: Introduction to hermeneutics. Tver. 758 p. URL: <http://www.klex.ru/2s6>.

KALYNYCH Mariia,

Postgraduate Student of Higher School Pedagogy and Educational Management Department,
Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: marie_kalynych@ukr.net

ESSENCE AND STRUCTURE OF FORMATION OF FICTION TRANSLATORS' PROFESSIONAL COMPETENCE

Abstract. The article substantiates and characterizes the content of the process of formation of professional competence of fiction translators. The literary sources of this research are analyzed. Features and specifics of the fiction translation are defined, which are reflected in skill and dexterity of the translator capable to reproduce emotionality and psychological coloring of the work, for the purpose of perception it by his reader as the complete, real translation of the original. The main components of professional competence of translation activities with emphasis on personal qualities of future translators are determined, among which the profound knowledge of lexical figurative means, stylistic devices, features of various genres of the speech, ability to carry out code conversion of one semantic system in another, that is impossible without knowledge of linguistics of the text. The necessity of knowledge of the translator in various scientific fields are indicated, in particular the history of fiction, the culture of the language studied, the language competence, the literary talent, the ability to understand the texts (hermeneutic index), as well as self-education and self-development, the presence of high moral and

ethical values, social activity, sociability, professionalism. The attention is paid to the essence of communicative competence as a culturological definition. The importance of the method of forming the professional competence of translators is determined, as there is a multidimensional interpretation of this concept by different authors, in the context of understanding it as a generalized characteristic of a specialist, capable to make active actions and solve professional problems. The author also distinguishes among the features of professional competence the ability of translators to integrate the acquired amount of knowledge, skills and abilities in the authenticity and emotional completeness of the translation of the original text and the need to acquire certain experience that would allow the translator to perform his professional activity effectively.

Keywords: professional competence; translator; competency approach; text linguistics; components of professional competence.

Одержано редакцією 01.10.2018
Прийнято до публікації 06.10.2018